

ПРВА НАСТАВНА ЦЕЛИНА: Идентитет Ја у својој заједници

1.1 Ево шта ја волим

Ја сам дечак/девојчица и оно што волим и радим је у реду

1.2 Моји лични симболи (грб I)

Ово сам ја

1.3 Ово је наш грб (грб II)

Јаки смо као група јер уједињујемо своје појединачне снаге

1.4 Појединци и групе

Снага појединца као потенцијал групе

ПРВА НАСТАВНА ЦЕЛИНА: Кључни појам – „Идентитет“

Уводне напомене за наставнике: како начин на који ученици виде сами себе утиче на њихов идентитет, учешће у групи и поглед на друштво?

У психолошком смислу „идентитет“ се односи на представу о самој себи (ментална слика неке особе о самој себи), на самопоштовање и индивидуалност. Родни идентитет је важан део појма идентитета. Он у значајном степену одређује начин на који особа доживљава саму себе, и као личност и у односу на остале, те стога утиче и на начин на који ће дата особа допринети групи.

У социолошком контексту појам „идентитет“ наглашава концепт играња улога. У овом смислу, појединац открива властити идентитет кроз учење друштвених улога и кроз своје лично искуство у датим улогама.

Мада се под „идентитетом“ обично подразумева лични идентитет – све оно што једну особу чини јединственом, социолози овај термин често користе да опишу друштвени идентитет или скуп свих улога које појединац има у различитим групама и које га дефинишу.

Очигледно је, дакле, да је идентитет од велике важности у различитим сферама живота. Када се разматра у оквиру образовања за демократско грађанство и образовања за људска права онда има специфичан карактер: ако су људи разјаснили властиту позицију у стању су да подржавају једни друге појединачно и у групама. То је процес који траје цео живот и који се непрестано мења. Разјашњење или проналажење сопственог идентитета се зато мора подстицати од најранијег узраста. Ово не би требало спроводити дидактичким средствима, него би требало створити услове у којима ће појединци сами трагати за сопственим идентитетом, уз све предности и мане које такав процес подразумева. Отворена и демократска држава може функционисати само ако је чине јаки и самостални појединци који су у стању да се заузимају за себе и за друге.

Циљ образовања за демократско грађанство је да подстакне развој компетенција из три области. Ова наставна целина има следећи профил компетенција:

Компетенције за		
... политичку анализу и расуђивање	... употребу метода	... политичко одлучивање и деловање
**	***	*

Методe рада ученика

У овој целини ученици ће користити означене методе. Наставник мора да одлучи да ли ће неким или свим ученицима бити потребна додатна припрема да би били у стању да се служе наведеним методама.

- Истраживање (трагање за информацијама) у библиотекама
- Претраживање на интернету
- Интервјуисање и анкетање
- Тумачење слика
- Рад са мапама ума
- Креирање плаката
- Организовање изложби
- Планирање и држање презентација
- Припрема графо-фолија и *PowerPoint* презентација
- Писање новинских чланака
- Извођење представа
- Организација и држање дебата

Прва наставна целина:

Идентитет – општи поглед

Ја у својој заједници

Како начин на који ученици виде сами себе утиче на њихов идентитет, учешће у групи и поглед на друштво?

Назив лекције	Васпитно-образовни циљеви	Задаци	Наставна средства и материјали	Методе
Лекција 1: Ево шта ја волим	Ученици откривају сопствене способности и знања, као и способности и знања других. Постају свесни утицаја родних стереотипа.	Ученици разврставају сопствене склоности и понашање у четири категорије. Упоређују своје одговоре са одговорима других ученика и анализирају их.	Папири и оловке, копије табеле „Волим/не волим” (наст. лист).	Индивидуални и групни рад, дискусија са целим одељењем.
Лекција 2: Моји лични симболи (грб I)	Ученици развијају самопоштовање препознавањем и вредновањем сопствених позитивних особина.	Ученици праве своје личне симболе који ће бити део грба групе. Преиспитују сопствено виђење себе самих и користе своје јаке стране које су идентификовали на првом часу. Формирају групе као припрему за лекцију 3.	Табеле са претходног часа, копије грбова (по две за сваког ученика), фломастери, маказе.	Индивидуални рад, формирање група.
Лекција 3: Ово је наш грб (грб II)	Ученици постају свесни потенцијала својих појединачних јаких страна које уносе у групу. Одлучују се за име и мото групе.	У групама од по четири члана ученици објашњавају своје личне симболе осталим члановима групе. Креирају заједнички грб и смишљају име, мото и заједнички симбол за њега. Представљају свој грб одељењу.	Копије грбова са претходног часа, фломастери, лепак.	Групни рад (по четири ученика у групи) и групна презентација.
Лекција 4: Појединци и групе	Ученици кроз дискусију долазе до сазнања да њихове индивидуалне снаге имају потенцијал у оквиру групе. Разумеју концепт тимског рада и поделе дужности. Могу да идентификују групе у друштву за које је важно да комбинују различите снаге да би успешно функционисале.	Ученици разговарају о својим јаким странама и повезују их са искуствима изван учионице. Методом асоцијативног низања идеја идентификују ситуације у којима су различите способности неопходне за успех групе.	Обична или флип-чарт табла. Наст. лист „Дискусија у 3 корака“.	Дискусија са целим одељењем.

Лекција 1:**Ево шта ја волим****Ја сам дечак/девојчица и оно што волим и радим је у реду**

Васпитно-образовни циљеви	Ученици откривају сопствене способности и знања, као и способности и знања других. Постају свесни утицаја родних стереотипа.
Задачи	Ученици разврставају сопствене склоности и понашање у четири категорије. Упоредјују своје одговоре са одговорима других ученика и анализирају их.
Наставна средства и материјали	Папири и оловке, копије табеле „Волим/не волим”.
Методe	Индивидуални и групни рад, дискусија са целим одељењем.

Ток часа

Наставник уводи тему постављајући питања као што су „Шта волиш да радиш?”, „Шта не волиш да радиш?”, „Шта раде девојчице?”, „Шта раде дечаци?” Наставник сачека да ученици размисле пре него што одговоре на питања.

Након тога, наставник даје ученицима ископирани материјал, папир и оловке. Ученици треба да пресавију копију на пола и за сада користе само њен горњи део. Наставник затим даје ученицима следећа упутства:

- Напиши да ли си дечак или девојчица (м/ж).
- Напиши пет ствари које волиш да радиш и понекад их радиш.
- Напиши пет ствари које радиш, али не волиш да их радиш.
- Напиши пет ствари које не волиш да радиш и не радиш их.
- Напиши пет ствари које не радиш, а волео/волела би.

Поред сваке активности коју си написао/написала означи да ли мислиш да је у реду да то ради особа твог пола (ако си дечак, да ли је у реду или уобичајено да то раде дечаци, или ако си девојчица да ли је у реду или уобичајено да то раде девојчице). Одговоре можеш обележити, рецимо, жутим маркером.

Када заврше, ученици формирају групе (4-6 чланова), упоређују своје одговоре са одговорима других ученика у групи и разговарају о томе. Одговоре својих другова бележе на доњем делу копије.

Наставник затим замоли ученике да се окупе и седну у круг. Следи заједничка дискусија која се може отпочети следећим питањима:

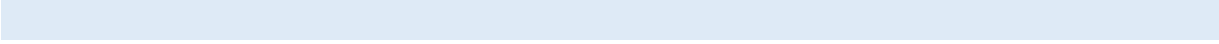
- Шта мислиш о одговорима својих другова?
- Да ли си био/била изненађен/а?
- Шта је од онога што раде твоји другови оставило најачи утисак на тебе?
- Које су то ствари које само ти можеш да урадиш?
- Да ли примећујеш нешто заједничко у стварима које ученици воле да раде, али их не раде?
- Шта се дешава ако девојчица ради оно што обично раде дечаци? Или ако дечак ради оно што обично раде девојчице?
- Зашто одговарамо на ова питања на овај начин? Зашто мислимо да су неке ствари у реду ако их ради дечак, али не и девојчица, док су друге прихватљиве када су у питању девојчице, али не и дечаци?

Последњи корак је повезивање датих питања са принципима образовања за демократско грађанство и образовања о људским правима:

- Шта се дешава ако неко не зна да нешто не волиш, али то ипак радиш?
- Ко одлучује о томе шта може радити девојчица, а шта дечак?
- Шта се дешава ако постоје ограничења у вези са оним што дечаци и девојчице раде?

- Да ли мислиш да ће ове улоге остати такве какве јесу? Да ли је увек било тако?
- Шта се то променило и како би могло бити у будућности?

Уколико остане времена, лекција се може даље развијати усмеравањем пажње на питање шта ученици не раде, али би волели. Наставник покушава да заједно са ученицима пронађе начин да се нешто од тога испроба у учионици.

Лекција 2

Моји лични симболи (грб, I део)

Ово сам ја

Васпитно-образовни циљеви	Ученици развијају самопоштовање препознавањем и вредновањем сопствених позитивних страна.
Задаци	Ученици праве своје личне симболе који ће бити део грба групе. Преиспитују сопствено виђење себе самих и користе своје јаке стране које су идентификовали на првом часу. Формирају групе као припрему за лекцију 3.
Наставна средства и материјали	Табеле са претходног часа, копије грбова (по две за сваког ученика), фломастери, маказе.
Методe	Индивидуални рад, групни рад.

Додатне информације

У европској традицији грб, тачније хералдичко обележје, јесте симбол који припада одређеној особи (или групи људи) и који се користи на веома различите начине. Историјски гледано, грбове су користили витезови да би се међусобно распознавали и разликовали од непријатеља. У континенталној Европи и обични људи су могли имати грађанске грбове. Територијалне јединице попут држава, покрајина, градова и општина такође имају грбове и заставе. За разлику од печата и амблема, грбови имају формални опис који се назива блазон. У 21. веку грбове још увек користе разне институције и појединци (неколико универзитета, на пример, имају упутства о начину на који се њихови грбови могу користити да би заштитили њихову употребу).

Област знања која се бави грбовима назива се хералдика и чине је три домена: научни (бави се правилима тумачења грбова), уметнички (бави се изгледом и структуром), те правни (прописује правила употребе грбова).

Ток часа

Друга лекција почиње формирањем група од по четири члана. Групе се могу формирати играњем игре за груписање, тако што се, на пример, поделе сетови од четири карте које одговарају једне другима, сетови од четири слике и сл. Ученици треба да пронађу ученике са истом картом или сликом и формирају групу.

Сваки ученик добија копију са грбом. Једна копија грба стави се на средину стола. Грб се састоји од четири дела и сваки ученик треба да одабере један. Оловком треба да напишу своја имена на заједничкој копији. На својој копији треба да исеку свој лични део грба.

Наставник онда каже ученицима да размисле које би личне симболе могли употребити да се представе. Мото овог задатка требало би да буде „Ово сам ја”. Додатна порука овог задатка могла би бити „Ово је оно чиме ја доприносим групи”. Овде би могле бити од користи табеле које су ученици попуњавали на првом часу. Могли би добити неке идеје из колона „Волим да радим и радим” и „Не радим, а волео/ла бих”. Ученици затим треба да пронађу симболе којима ће представити своје јаке стране и да их уцртају у свој део грба. Претходно би се можда могло истаћи неколико примера (снага = гимнастичке карике, љубав према животињама = мачка, математички таленат = 1x1).

Лекција 3

Ово је наш грб (грб, II део)

Јаки смо као група јер уједињујемо своје појединачне снаге

Васпитно-образовни циљеви	Ученици постају свесни потенцијала својих појединачних јаких страна које уносе у групу.
Задаци	У групама од по четири члана ученици објашњавају своје личне симболе осталим члановима групе. Креирају заједнички грб и смишљају име, мото и заједнички симбол за њега. Представљају свој грб одељењу.
Наставна средства и материјали	Копије грбова са претходног часа, фломастери, лепак.
Методe	Групни рад (по четири ученика у групи) и групна презентација.

Ток часа

Наставник се укратко надовезује на лекцију 2 и припрема ученике за активности које следе:

- 1) Заједнички прикажите неколико постојећих грбова у њиховом (естетском) облику (првенствено оне који се такође састоје од четири поља – наћи на интернету).
- 2) Продискутујте о томе шта би било погодно као мото и назив грбова (евентуално, такође везати за постојеће грбовне девизе са интернета).

Наставник затим даје ученицима следеће задатаке:

- Обликујте своју четвртину грба личним симболима (2-3 по ученику). Размислите о распореду симбола и боји на позадини своје четвртине. (Варијација: Нацртајте симболе на папиру, исеците их и залепите.)
- Објасните свој симбол или симболе осталим члановима групе.
- Пронађите заједнички симбол за своју групу (центар), мото за своје идеје (застава на врху) и име за своју групу (застава у дну).

Ученици разговарају о симболима које су нацртали на другом часу и размењују утиске. Одлуке треба да се доносе заједнички, да би сви могли да се идентификују са својим групним грбом.

Представници група на крају представљају готове грбове целом одељењу и излажу их на зиду, поред грбова осталих група.

Лекција 4

Појединци и групе

Снага појединаца као потенцијал групе

Васпитно-образовни циљеви	Кроз дискусију ученици долазе до сазнања да њихове индивидуалне снаге имају потенцијал у оквиру групе. Разумеју концепт тимског рада и поделе дужности. Могу да идентификују групе у друштву за које је важно да комбинују различите снаге да би успешно функционисале.
Задаци	Ученици разговарају о својим јаким странама и повезују их са искуствима изван учионице. Методом асоцијативног низања идеја (<i>brainstorming</i>) идентификују ситуације у којима су различите способности неопходне за успех групе.
Наставна средства и материјали	Обична или флип-чарт табла, наст. лист "Дискусија у 3 корака".
Методе	Дискусија са целим одељењем.

Додатне информације

Дискусија (размена аргумената, од латинског *discutere*, тј. 'побити', 'разложити', 'рашчланити') је специфичан облик вербалне комуникације између две или више особа у којој се расправља – тј. дискутује – о једној или више тема, где свака страна износи своје аргументе. Требало би да се дискусија одвија у духу узајамног поштовања. Добра дискусија захтева да говорници дозволе, па чак и охрабре изражавање ставова различитих од властитих, пажљиво их разматрајући уместо да их брзоплето одбаце. Личне особине као што су смиреност, сталоженост и учтивост ићи ће у прилог обема странама. У најбољем случају, дискусија ће довести до решења проблема или до компромиса који ће бити прихватљив свим заинтересованим странама.

У модерним друштвима, дискусије су цивилизовано – ненасилно – средство решавања контроверзи и сукоба интереса и циљева. Конфликти се тако не заташкавају, него решавају. Учењем и вежбањем вештине дискусије ученици савладавају један од основних елемената постизања и одржавања мира у друштву.

Ток часа

Ученици седе у групама (истим као на претходним часовима). Свака група има копију наставног листа „Дискусија у 3 корака“ и један велики лист папира (А1 или А2).

Њихов задатак је да на наставном листу скицирају 3 корака према којима ће структурирати дискусију која ће уследити. Велики лист папира поделе на три дела, нумеришу их и испишу текст према оном на наставном листу. Смернице:

- Размислите о својим јаким странама које сте нацртали или исписали на свом грбу и упишите их у рубрику 1 наставног листа („Шта ја лично умем – моје јаке стране“).
- Разговарајте о томе у којим би ситуацијама ваше јаке стране могле помоћи целој групи. Смислите примере и запишите их у рубрику 2.
- У трећем делу размислите о ситуацијама изван школе. Где би вам ваше јаке стране и способности могле помоћи? Као појединцима? У групи? Забележите у рубрику 3.

Када све групе заврше, ученици седну у круг да би кроз заједничку дискусију размотрили резултате до којих су дошли.

Задатак наставника је да усмерава дискусију на такав начин да ученици схвате идеју коришћења индивидуалних снага и способности као извор моћи у оквиру групе.